
МЕНЕДЖМЕНТ

ОТРИМАНО:

14 Жовтня 2022

ПРИЙНЯТО:

14 Листопада 2022

ВИПУСК:

20 Грудня 2022

УДК 005.56:334.73]:330.341.1(477.54)

DOI 10.26661/2522-1566/2022-4/22-07

КЛАСТЕРНО-КООПЕРАТИВНА МОДЕЛЬ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЇ (НА ПРИКЛАДІ ХАРКІВЩИНИ)

Полусмяк Юлія Ігорівна*

к.е.н., доцент

Запорізький національний університет

м. Запоріжжя, Україна

ORCID ID: 0000-0002-7521-6418

Масюк Вероніка Олександрівна

студентка

Запорізький національний університет

м. Запоріжжя, Україна

ORCID ID: 0000-0002-7521-6418

*Email автора для листування: uipolusmyak@gmail.com

АНОТАЦІЯ

Стаття присвячена дослідженню сутності кластеризації, розгляду важливості синергетичного ефекту, що з'являється шляхом співробітництва, кооперацій підприємств в провідних галузях України. Прикладом ефективної співпраці в межах певних організацій слугує Харківський регіон. Ця територія України мала високі показники розвитку в довоєнний період. У наш час необхідно проаналізувати минулий досвід, переваги, недоліки та здобутки існуючих раніше асоціацій та організацій, які через воєнні дії призупинили свою діяльність для того, щоб почати відбудову країни.

Ключові слова: кластеризація, кооперація, синергетичний ефект, інноваційна діяльність, інноватика.

JEL Classification: O14, O18.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Сучасні українські реалії потребують розробки та реалізації дієвих інституційних і структурних реформ, які б носили системний і послідовний характер, а також запуску масштабних технологічних перетворень й реалізації інновацій у всі галузі економіки, що дозволить у майбутньому забезпечити зростання ВВП країни. Досягнення поставленої мети можливе лише шляхом створення та розвитку високотехнологічних конкурентоздатних виробництв у сфері промисловості, оскільки саме промислові підприємства є рушійною силою економіки країни та можуть забезпечити досягнення нею технологічного прориву.

Проведення наукових досліджень, створення інновацій, фінансування технологічних розробок позитивно впливає на регіональний розвиток, так і на розвиток держави. Однією з форм створення ефективних кооперацій є кластер.

АНАЛІЗ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Теоретичні і практичні аспекти конкурентного кластерного регіонального розвитку знайшли відображення у наукових працях таких учених: М. Войнаренко, С. Соколенко, М.

Малий, М. Портер, Т. Андерсон, Л. Марков, Н. Булатова, О. Д'якова, О. Длугопольський, Г. Хасаєв, Ю. Міхєєв та інші вчені. Наявність невирішених наукових проблем, пов'язаних з необхідністю залучення кластерного потенціалу до процесів економічного зростання країни в цілому та регіонів зокрема і реформування суспільних відносин, недостатній рівень дослідження тенденцій його розвитку зумовлюють актуальність теми.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ ТА ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Метою статті є зосередження уваги на тому, чому кооперація фірм та організацій є ефективнішою ніж функціонування поодиноких підприємств; виявлення сучасного значення, мотивації використання кластерів господарюючими суб'єктами. Надано визначення поняття «кластеризація», розглянутий вплив співдружностей на конкурентоспроможність організацій, проведений розгляд провідних галузей України, наявний аналіз діяльності альянсів. Також розглянуті деякі проблеми інноваційної діяльності в Україні. Методологія: у дослідженні використані описові, теоретичні методи, наявні статистичні дані. Як результати дослідження сформовані недоліки політики в сфері інноваційної діяльності, наявні висновки стосовно обраної теми.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Поняття «кластер» визначив у 1980 році Майкл Юджин Портер, відомий економіст і професор [1]. Кластер - це певна кооперація підприємств, які об'єднані між собою територіально, функціонують в тій самій сфері діяльності та взаємодоповнюють один одного. В таких об'єднаннях можуть приймати участь навчальні заклади, компанії, органи державної влади.

Кластеризація дозволяє скоротити собівартість продукції за рахунок спільної закупівлі сировини, проводити спільні маркетингові дослідження, збільшити прибутки. Отримання доступу до технологій, постачальників, кваліфікованої робочої сили, інформації, бізнес-послуг є не таким ускладненим для кластеру та його учасників, ніж для поодиноких фірм.

Завдяки кооперації підприємств-учасників формуються унікальні регіональні особливості. Для кластерів характерно функціонування в найбільш конкурентоспроможних галузях української економіки. Такими є наступні сфери: страхування, охорона здоров'я, освіта, ЗМІ та реклама, роздрібна торгівля (рис.1).

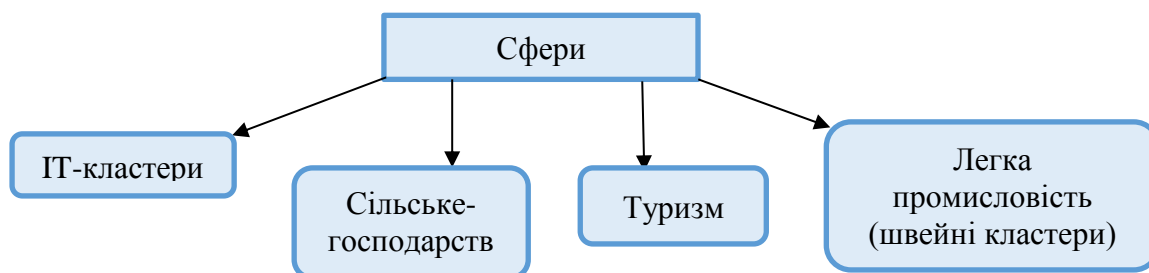

Рис.1 Сфери, в яких функціонують кластери

Джерело: складено на основі [1].

Харківська область має другий в країні після м. Києва науковий і науково-технічний потенціал. Харків є великим промисловим та інноваційним центром.

Харків - технологічний та освітній регіон України. PricewaterhouseCoopers та IRS-group провели аналіз харківського ІТ-ринку, щоб з'ясувати наскільки ефективно функціонує

галузь, які можливі тенденції на шляху до розвитку та зростання сфери технологій. Також ці організації здійснили Kharkiv IT Research 2019 [2]. За результатами цього дослідження кількість IT-фахівців зросла в Харківщині на 24% і у 2018 році досягла 31 тис. спеціалістів.

43 з 50 найбільших IT-компаній України мають офіси в Києві. 21 компанія має центри розробки у Львові і 20 в Харкові. Найбільша компанія в Києві - Eram (понад 2800 осіб), а у Львові - SoftServe (більше 3000 фахівців). [3]

Програмна інженерія в Харкові є розвиненою сферою. Налічується більше ніж 25000 IT-фахівців в місті і близько 450 діючих технологічних компаній.

Харківський регіон є популярним місцем для створення стартапів. США - найбільший експортний ринок для Харківських IT компаній, оскільки становить майже 65% всього IT-експорту.

В регіоні існують наступні центри досліджень та розробок: Plarium, Sigma Software, Oracle, Samsung.

Доцільно буде розглянути Харківський IT (спілку «Харківський кластер інформаційних технологій») кластер детальніше. Kharkiv IT Cluster заснований у Харкові у 2015 році. Представники освіти, державної влади та IT-компаній об'єднані громадською неприбутковою організацією заради технологічного розвитку та розвитку бізнесу в цій сфері.

Загалом 73 провідні компанії та 43 партнери є учасниками цієї організації. Міська та обласна адміністрація, освітні установи, представники IT-компаній та інфраструктурного бізнесу приймають участь в функціонуванні цього кластеру. Основні напрямки діяльності спілки: освіта населення для підвищення професійного рівня спеціалістів та насичення ринку якісними кадрами, розвиток міської інфраструктури, позиціонування як одного з лідируючих технологічно розвинутих регіонів України та зміцнення іміджу регіону, а також створення додаткової цінності для компаній-учасників кластеру. Проводяться певні професійні заходи, які організують наступні освітні платформи: Boot Camp, Easy2Start IT Career, NEW EDU, Kids2IT та інші.

Ця неприбуткова організація проводить зустрічі з молоддю, яка зацікавлена в сфері, є організатором заходів, хакатонів та форумів для студентів, була ініціатором створення програми IT Loyalty (складається з додатку, інтерактивної карти Харкова та календаря подій для програмістів) є реалізатором проєкту Smart Village.

Створення «розумних міст», технопарків та місць концентрації високотехнологічних підприємств і компаній, - передумова формування IT-спільноти. Особистості, що зацікавлені в інформатиці як в науці, інноваціях, в розробці програмного забезпечення, а також молоді фірми технічної і технологічної спрямованості завдяки кооперації досягають синергетичного ефекту і переваг від своєї спільної діяльності.

Кластер відомий й проведенням конференцій. Декількома прикладами можуть слугувати: Kharkiv.js й AI Ukraine, HR Pro Gym, Kharkiv [4]. Спілка підтримує неформальну IT-освіту та має на меті сприяти зміцненню зворотного зв'язку між компаніями та освітніми закладами регіону.

Асоціація задіяна і в соціальній сфері діяльності. Прикладом є проєкт IT4Life, в якому організація збрала більше 6 мільйонів гривень для боротьби з хворобою COVID 19. Було закуповано медобладнання, засоби захисту для лікарів, була забезпечена допомога літнім людям.

Наступний кластер, якому варто приділити увагу - Food Cluster Kharkiv [5]. Об'єднання визначає спеціалізацію та особливості регіону для зацікавлених осіб, в першу чергу - інвесторів, об'єднує виробників та переробників сільськогосподарської продукції, а також компанії суміжних галузей - логістики, складування, продажу та правового захисту.

Інвестиції в спрямовані на досягнення широкого кола управлінських цілей, здійснення ефективного впливу на продуктивність у багатьох відношеннях, а саме: забезпечення

конкурентної переваги за рахунок полегшення швидкого реагування на мінливі потреби на ринку; надання своєчасної та точної інформації для полегшення прийняття більш ефективних рішень; зниження витрат на ведення бізнесу за рахунок автоматизації операцій фірми.

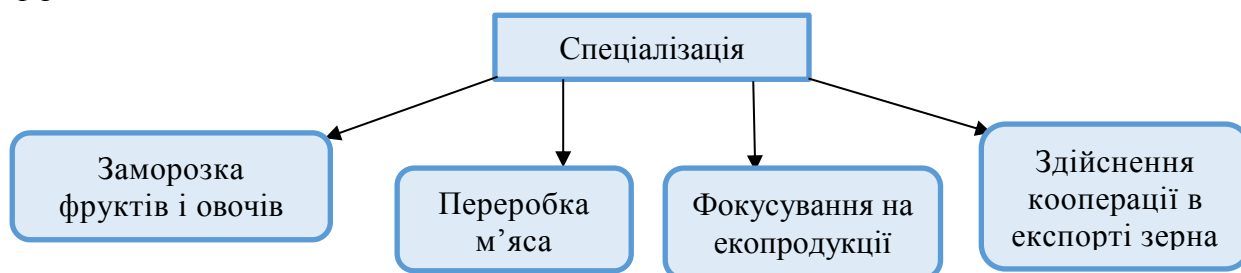

Рис.2 Напрямки діяльності спілки Food Cluster Kharkiv

Джерело: складено на основі [5].

Через інформаційний портал кластера можна знайти постачальника і покупця в області, укласти угоду за відносно короткий період часу та не перевозити товар всією Україною.

Однією з переваг цього об'єднання - доступ для малого та середнього бізнесу для участі у масштабних виставках. Прикладом слугує ANUGA 2017. Цей кластер займав площу в 40 кв.м. на виставці продуктів харчування.

Кластер володіє певною репутацією, є більш відомим, ніж окремі фірми, тому залучити інвесторів простіше, - це інша перевага участі у подібних коопераціях.

Двома значимими об'єднаннями Харківщина не обмежується. Третьою агломерацією є кластер легкової промисловості та дизайну - KHARKIV FASHION CLUSTER. Він представляє співпрацю виробників і дизайнерів, профільних навчальних закладів [6].

Освіта, бізнес, імідж і соціальна сфера, - основні напрямки діяльності кластеру.

В сфері освіти були проведені:

- форум «Кластер виробників одягу та взуття» за підтримки Європейського банку реконструкції та розвитку;
- був опублікований ряд статей стосовно таких проблем: підготовка нових фахівців легкої промисловості, відтік персоналу, складнощі в підготовці нових спеціалістів;
- був організований захід «Кадрове забезпечення легкої промисловості» для розробки принципів взаємодії бізнесу і навчальних закладів. Серед учасників зібрання були: представники навчальних закладів легкої промисловості, виробники одягу регіону, представники органів місцевого самоврядування, Державної служби зайнятості і територіальної громади;
- сприяння популяризації одягу Харківського виробництва через створення проекту «Харків - це модно»;
- проведені семінари, майстер-класи, тренінги, освітні зустрічі та лекції в галузевих навчальних закладах, екскурсії для студентів на підприємствах для обміну досвідом між досвідченими фахівцями та початковими спеціалістами, а також для усунення непорозумінь між можливими фірмами-роботодавцями і зацікавленими особами;
- спільно з компанією TEXCO Ukraine була організована безоплатна передача обладнання ТМ Veit GmbH Харківському коледжу текстилю та дизайну;
- залучення учасників кластера в галузеві заходи в якості експертів.

Проведення бізнес-зустрічей з експертами галузі, формування зв'язків серед учасників об'єднання, які прагнуть співпрацювати і створювати новий продукт, вести спільні

проекти, - це характеристика діяльності кластеру в сфері бізнесу. Формування колаборацій, участь у бізнес-поїздках, зокрема у бізнес-відрядженнях є важливими складовими для зміцнення репутації кластеру та поширення інформованості про його існування.

Об'єднання посилює свій імідж завдяки проведенню подій, що пов'язані з модою та дизайном, наприклад, подія Kharkiv Fashion та всеукраїнський конкурс молодих дизайнерів Start Fashion популяризують професії легкої промисловості, наголошують на привабливості фаху. У 2019 році дизайнери з 18 регіонів України приймали участь в заході для дизайнерів від кластера.

Залучення до співробітництва популярних особистостей також позитивно впливає на спілку. Колаборація між дизайнеркою Марією Бисовою та артисткою України Ольгою Сумською була успішною, а саме: створена колекція RIDNA була продемонстрована на подіумі в Харкові, а після показана в Києві.

Учасники є активними не тільки в загальноукраїнських подіях, а й в заходах місцевого та регіонального рівнів. «Запорізькі дні моди» - одна з таких регіональних подій.

KHARKIV FASHION CLUSTER є лояльним для своїх учасників: участь в багатьох заходах є безкоштовною, також наявна квота для представників профільних навчальних закладів у разі участі в закритих заходах.

Наступний кластер, який також впливає на імідж регіону - кластер Інжиніринг – Автоматизація – Машинобудування (IAM). Ця громадська спілка була створена восени 2020 року низкою промислових підприємств, інтеграторів рішень з автоматизації, проектних установ та провідних університетів Харкова за підтримки АППАУ та GIZ (Німеччина). Провідні інжинірингові компанії та заклади освіти об'єднані задля комплексного впровадження інноваційних рішень у промисловість Харківського регіону [7].

Ключові напрями діяльності:

1. Проведення зустрічей на регулярній основі, обговорення важливих питань та пошук рішень при наявності проблем.
2. Участь в міжнародних форумах і виставках, допомога учасникам в процесі пошуку замовників та просування їх продуктів і проектів на світовому рівні, формування тісних контактів з міжнародними торговельними представництвами.
3. Створення освітніх проектів для підвищення якості підготовки студентів, популяризації навчання.
4. Популяризація регіону як локації технічної та технологічної спрямованості для залучення інвесторів.
5. Взаємодія з владою, розвиток інфраструктури і поширення інформації в інтернет-просторі.

Наступним кластером є Kharkiv EDU Cluster. В ньому приймають участь компанії і представники неформальної освіти.

Метою проекту «EDUшкола» є навчання навичкам 21 століття харківських школярів. Сучасні навички, такі як: критичне мислення, креативність, екологічна та фінансова грамотність є важливими для оволодіння школярами на думку організаторів кластера, котрими є: громадська організація «ЛІНК», Молодіжна рада при Харківському міському голові, Департамент у справах сім'ї, молоді та спорту і Департамент освіти Харківської міської ради. Партнери кластера мали намір представляти в школах кожного з районів міста певний навик на так званих факультативах.

Створення сайту кластера неформальної освіти та розміщення різноманітних курсів, інформації про гуртки і напрямки неформальної освіти, - одна з цілей учасників. Всі бажаючі зможуть пройти на сайті тест і визначити, які навички і компетенції їм знадобляться через 5-20 років, а також підібрати курси, де цим навичкам можна навчитися.

Доцільно розглянути й інноваційний розвиток Харківщини в цілому. У цілому слід відзначити, що основною не вирішеною проблемою сьогодення в сфері ІТ є: низький рівень

технологічного виробництва, низька інноваційна активність промислових підприємств, слабе державне фінансування інноваційних розробок, відсутність власних коштів на ведення інноваційної діяльності, а внаслідок низькі темпи та якість розвитку економіки в цілому. Також спостерігається зменшення кількості організацій в цілому по Україні та Харківщині, які націлені на науковий розвиток.

Найбільша кількість організацій, що здійснюють науково-дослідницькі розробки наявна у державному та підприємницькому секторах, у них сконцентрована найбільша кількість докторів наук та докторів філософії порівняно з іншими сферами діяльності. Кількість працівників технічної спрямованості переважає у загальній кількості, на другому місці знаходиться природнича сфера досліджень. Основою інноваційного розвитку будь-якої країни в цілому та її регіонів зокрема виступають наукові дослідження та розробки. У 2018 році у розподілі внутрішніх витрат були пріоритетними наступні групи, а саме: фундаментальні (19%), прикладні (24%) та науково-технічні розробки (57%).

Успішність та результативність наукової діяльності в значній мірі визначається інтелектуальним потенціалом, який формують наукові кадри. Кількість працівників, задіяних у виконанні НДР зменшується і в цілому в Україні, і в Харківському регіоні. Ця тенденція спостерігається серед усіх категорій персоналу, серед дослідників, техніків та допоміжного персоналу. Якщо у 2010 році кількість докторів наук в обраному регіоні становила 1803, то у 2019 році показник становив 946. Тобто чисельність науковців знизилася до 52%. У 2010 році було 7934 докторів філософії, а у 2019 їх залишилося 2608, тобто наразі наявні 32% докторів філософських наук від показника 2010 року. В порівнянні з 2018 роком у 2019 кількість працівників-науковців знизилася на 12%. У 2018 році кількість жінок серед дослідників становила 6233, у 2019 році їх кількість була вже 5630, тобто відбулося зменшення на 10% в порівнянні з 2018 роком.

Загальні показники по Україні щодо чисельності докторантів мають тенденцію до зменшення, як і в Харківщині. У період зазначених років кількість установ була стабільною, але кількість докторантів у Харківщині зменшилася з 220 до 133 особи. Більшу частку кількості працівників, які задіяні у виконанні наукових досліджень і розробок складають дослідники.

З наявних даних ми спостерігаємо, що кількість працівників та дослідників, задіяних у виконанні наукових досліджень і розробок з 2010 року знизалась більше ніж на 50%. Кількість техніків та допоміжного персоналу також йде на спад. Ми спостерігаємо стрімку тенденцію до зменшення кількості працівників, задіяних у наукових дослідженнях. Для аналізу порівнюємо: найвищий показник дослідників і працівників, задіяних у виконанні наукових досліджень і розробок був у 2010 році. З цього початкового року й спостерігається ця тенденція.

У той час як кількість науковців значно зменшується у Харківщині, витрати на виконання наукових досліджень і розробок збільшуються. Внутрішні поточні витрати на виконання НДР зростають як в цілому в Україні, так і в Харківщині. Пріоритетними для фінансування є науково-технічні (експериментальні) розробки. Підприємницький сектор є пріоритетним для фінансування.

У процесі інноваційного розвитку підприємства важливу роль відіграють джерела фінансування, бо вони свідчать про можливість інноваційного розвитку підприємств.

Крім упровадження технологічних інновацій підприємства можуть бути активними в організаційних і/або маркетингових інноваціях, які підтримують продуктивні й процесові інновації, підвищують якість і ефективність роботи підприємства та поліпшують обмін інформацією і використання нових знань й технологій, а також можуть впливати на продуктивність фірми, вихід на нові ринки або сегменти ринку та розроблення нових способів просування продукції.

Пріоритетним напрямом серед витрат на інновації серед підприємств Харківської області є придбання машин, обладнання та програмного забезпечення. Основним джерелом фінансування інноваційної діяльності були та залишаються власні кошти промислових підприємств області, яких завжди не достатньо для впровадження радикальних і довготермінових інноваційних проектів.

Національна економіка потребує стимулювання розвитку інноваційної діяльності як основи загальноекономічного піднесення, прискорення поширення нововведень в основні галузі, що є базисом збільшення їх конкурентоспроможності та розв'язання багатьох важливих соціально-економічних проблем. Але важливим кроком у даному напрямі має стати формування необхідної інфраструктури, для чого потрібно: сприяти покращенню інвестиційного клімату задля збільшення фінансових надходжень в інноваційну сферу; удосконалити податкову систему з метою зменшення податкового тиску на інноваційні компанії; збільшити частку експорту високотехнологічної продукції; розширити міжнародні зв'язки у питанні обміну досвідом та використанні нових знань, новацій, технологій тощо.

ВИСНОВКИ

На прикладі розглянутих кластерів можна дійти висновку, що спільний розвиток, досягнення синергетичного ефекту є позитивними складовими не тільки з погляду швидкого досягнення результатів, а й з погляду отримання певних переваг.

Ведення спільної діяльності, взаємодоповнення один одного необхідними навичками дає можливість фірмам залучати інвестиції та брати участь в масштабних виставках, колабораціях, домовленостях, в яких окремі компанії, без участі в альянсах, є неконкурентоспроможними. Прискорення та спрощення виходу фірм на локальні і зовнішні ринки, скорочення витрат на виробництво та устаткування відбувається шляхом об'єднань – створення кластерів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Delgado M., Porter M., Stern S. Defining clusters of related industries. *Journal of Economic Geography*. 2016. Vol. 16. Issue 1. P. 1–38. URL: <https://www.nber.org/papers/w20375.pdf> (дата звернення: 20.09.2022).
2. Kharkiv IT research. URL: <https://it-kharkiv.com/en/projects/kharkiv-it-research-2019/> (дата звернення: 22.09.2022).
3. DOU. Top 50 Ukrainian IT Companies. URL: <https://dou.ua/lenta/articles/top-50-jan-2019/> (дата звернення: 22.09.2022).
4. Топ 5 ІТ Кластерів України: Харківський ІТ Кластер. URL: <https://ucluster.org/blog/2020/04/top-5-it-klasteriv-ukraini-kharkivskij-it-klaster/> (дата звернення: 24.09.2022).
5. Перший в Україні агрофудкластер почав працювати в Харькові. URL: <https://interfax.com.ua/news/general/435837.html> (дата звернення: 24.09.2022).
6. SHD. Швейное дело и мода. Kharkiv fashion cluster. URL: <https://shd.com.ua/kharkiv-fashion-cluster> (дата звернення: 24.09.2022).
7. Харківський кластер ІАМ. URL: <https://www.iamcluster.kharkiv.ua/> (дата звернення: 24.09.2022).
8. Балабан П. Ю., Соколова А. М. Національний кооперативний рух в економіці ринкового типу: монографія. Полтава: РВВ ПУЕТ, 2012. 225 с.
9. Гуроров О. І., Соколова А. М. Національний кооперативний рух в ринковій економіці: стан та стратегії розвитку. *Вісник Харківського національного аграрного університету ім. В. В. Докучаєва*. Серія: Економічні науки. 2013. № 3. С. 3–14.

REFERENCES

1. Delgado, M., Porter, M., Stern, S. (2016). Defining clusters of related industries. *Journal of Economic Geography*, 16(1), 1–38. URL: <https://www.nber.org/papers/w20375.pdf>
2. Kharkiv IT research. URL: <https://it-kharkiv.com/en/projects/kharkiv-it-research-2019/>
3. DOU. Top 50 Ukrainian IT Companies. URL: <https://dou.ua/lenta/articles/top-50-jan-2019/> [in Ukrainian]
4. Top 5 IT clusters in Ukraine: IT Cluster in Kharkiv. URL: <https://ucluster.org/blog/2020/04/top-5-it-klasteriv-ukraini-kharkivskij-it-klaster/> [in Ukrainian].
5. Interfax-Ukraine, news agency. The first agro-food cluster in Ukraine started working in Kharkiv. URL: <https://interfax.com.ua/news/general/435837.html> [in Russian].
6. SHD. Sewing and fashion. Kharkiv fashion cluster. URL: <https://shd.com.ua/kharkiv-fashion-cluster> [in Russian].
7. Cluster IAM in Kharkiv. URL: <https://www.iamcluster.kharkiv.ua/> (in Ukrainian)
8. Balaban, P. Yu., Sokolova, A. M. (2012). Nacionalnyj kooperatyvnyj ruh v ekonomici rynkovogo typu: monografiya [National co-operative movement in the economy of market type: monograph]. Poltava: RVV PUET, 225 [in Ukrainian].
9. Gutorov, O. I., Sokolova, A. M. (2013). Nacionalnyj kooperatyvnyj ruh v rynkovij ekonomici: stan ta strategiyi rozvytku [National cooperative movement in a market economy: status and development strategies]. *Visnyk Harkivskogo nacionalnogo agrarnogo universytetu im. V. V. Dokuchayeva. Seriya: Ekonomichni nauky*, No. 3, 3–14 [in Ukrainian].

CLUSTER-COOPERATIVE MODEL OF TERRITORY DEVELOPMENT (ON THE EXAMPLE OF KHARKIV REGION)

Yuliia Polusmiak

*Zaporizhzhia National University
Zaporizhzhia, Ukraine*

Veronika Masiuk

*Zaporizhzhia National University
Zaporizhzhia, Ukraine*

The article is aimed on studying of the essence of clustering, considering of the importance of the synergistic effect that appears through cooperation of enterprises in the leading industries of Ukraine. The Kharkiv region is an example of effective cooperation within certain organizations. This territory of Ukraine had high development indicators in the pre-war period. In our time, it is necessary to analyze the past experience, advantages, disadvantages and achievements of previously existing associations and organizations, which, due to hostilities, suspended their activities, in order to begin the reconstruction of the country. **The purpose** of the article is to answer a question: «why the cooperation of firms and organizations is more effective than the functioning of individual enterprises?»; to focus attention on identification of the modern meaning, motivations of use of clusters by business entities. Also, in the article is defined the concept of «clusterization», the influence of cooperations on the competitiveness of organizations is considered, the leading industries of Ukraine are reviewed and the analysis of the activity of alliances is available. Some problems of innovative activity in Ukraine are also considered. **Methodology:** descriptive, theoretical methods and statistical data were used in the research. As a **result** of the research, the shortcomings of the policy in the field of innovative activity were mentioned, the conclusions were formed regarding the chosen topic.

Keywords: clustering, cooperation, synergistic effect, innovative activity, innovation.